BENCONT WEEKLY REPORT

ROČNÍK 2017 | ČÍSLO 31

TURIZMUS VO SVETE

Slovenská ekonomika a takisto aj ekonomiky iných krajín v EÚ a mimo EÚ zažívajú za posledné roky najväčšiu hospodársku expanziu od čias globálnej hospodárskej krízy. Ľudia sa zamestnávajú, zarábajú viac a sú ochotní aj viac míňať. Jedno z odvetví hospodárstva, ktorému takýto stav nahráva je turizmus. V tejto analýze sa preto pozrieme na turizmus a jeho úlohu vo svete a na vplyvy rôznych vonkajších a vnútorných faktorov (ako hospodársky cyklus, geopolitické zmeny alebo terorizmus) na turizmus v populárnych destináciách.

V tomto čísle:

Plánované obmedzenie nikotínu v tabakových výrobkoch

Boeing plánuje Indii predať nové lietadlá

Pokles dopytu po zlate v prvom polroku 2017

Svitá na lepšie časy pre Grécko?

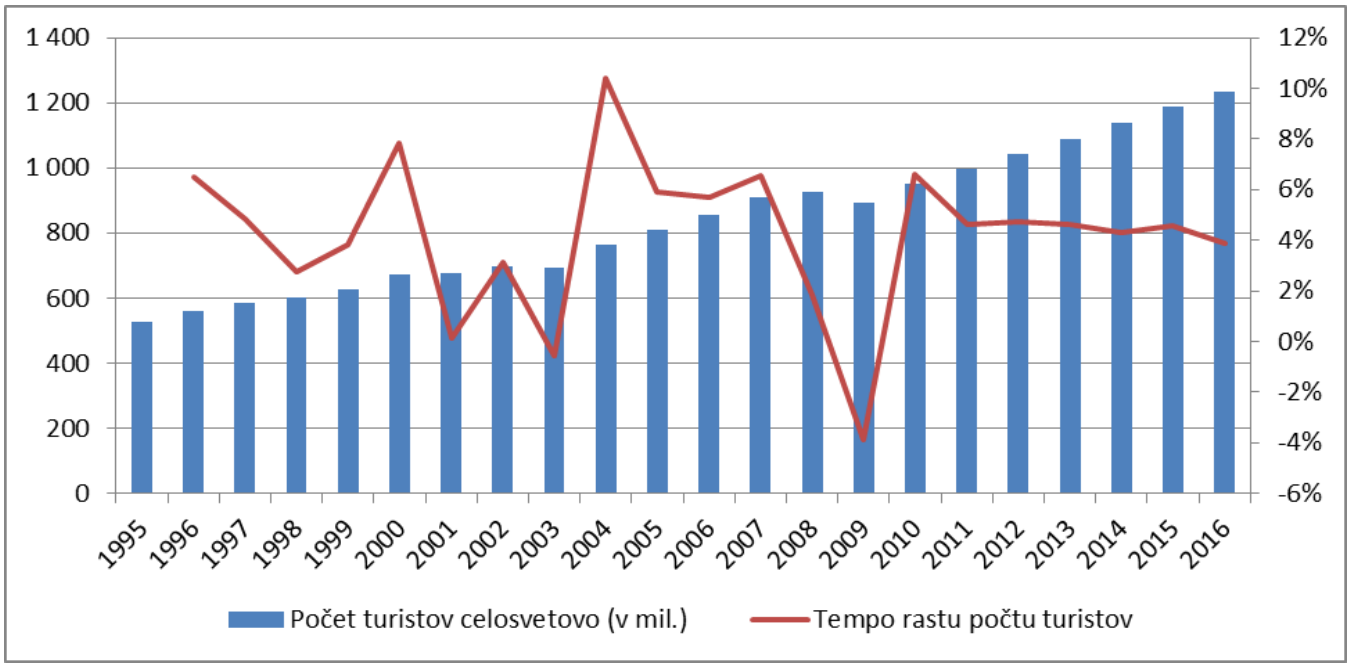
Česká centrálna banka zvýšila sadzby

Nezamestnanosť v EU opäť poklesla

Vývoj bankových úverov na bývanie v SR

Organizácia UNWTO, ktorá sa špecializuje na monitorovanie medzinárodného turizmu zaznamenala v roku 2016 celkový počet medzinárodných turistov na úrovni 1,235 miliardy. Pod pojmom medzinárodný turista sa myslí návštevník ubytovacieho zariadenia (ako hotel, penzión atď.) v krajine, kde nie je rezidentom, pričom v tomto ubytovacom zariadení strávi aspoň jednu noc. Napr. Slováci ako návštevníci ubytovacích zariadení na Slovensku sa do týchto štatistík nezapočítavajú ale Slováci v iných krajinách áno. Turizmus celosvetovo tvorí zhruba 10% pracovných miest a zodpovedá až za 10% svetového HDP. Význam turizmu sa samozrejme mení od krajiny ku krajine. Pre niektoré (ako Slovensko) je len okrajovým odvetvím hospodárstva. Pre iné (známe turistické destinácie a najmä málo rozvinuté krajiny) zas predstavuje základný pilier hospodárstva. Ako zaujímavý príklad môžeme uviesť indické štáty Goa a Sikkim, ktorých HDP na obyvateľa trojnásobne presahuje priemer Indie. Ani jeden z týchto štátov pritom nie je priemyselným alebo obchodným centrom. Obe štáty za svoje bohatstvo totiž vďačia takmer výlučne turizmu. Rok 2016 pri počte turistov 1,235 miliardy predstavoval celosvetovo rekordný rok. Oproti roku 2016 sa počet turistov zvýšil o 46 miliónov. Turizmus celosvetovo zaznamenáva dlhodobo rastúci trend prerušovaný len miestami. Priemerné tempo jeho rastu je od roku 1995 na úrovni okolo 4,2%, čomu zodpovedá aj vývoj za posledné roky. Za posledných 20 rokov bolo toto tempo rastu miestami narušené v dôsledku určitých udalostí. Napr. roky 1998-1999 poznačila ázijská kríza, ktorá značne utlmila turizmus v tomto regióne. V roku 2008 bol zas zaznamenaný najvýraznejší celosvetový pokles turizmu v dôsledku globálnej hospodárskej krízy. Tu najviac utrpel turizmus v Európskej únii ale aj v USA. Najdlhšie obdobie útlmu turizmu zas prišlo medzi rokmi 2001-2003. V rokoch 2000-2001 vyústila dot-com bublina do finančnej krízy primárne v rozvinutých krajinách. Tá však na reálne obyvateľstvo mala v porovnaní s ázijskou krízou alebo s krízou z rokov 2007-2009 podstatne menší vplyv. Hlavným dôvodom stagnácie cestovného ruchu v tomto období bol pád dvojičiek v septembri 2001. Obavy

Graf 1: Vývoj celosvetového turizmu v čase podľa UNWTO

z terorizmu prvý krát ovplyvnili v takejto veľkej miere zmýšľanie ľudí a cestovný ruch tým pádom značne utrpel. Zasiahnutý bol najmä trh USA, kde sa objem zahraničných turistov medzi rokmi 2000-2003 prepadol z 51 miliónov na 41 miliónov. Prepad turizmu v tomto období zaznamenalo napríklad aj Mexiko, Kanada, Francúzsko, Taliansko (každá krajina zhruba o 2 mil.) alebo Brazília, Švajčiarsko, Nemecko, Holandsko, Singapur (o zhruba 1 mil.) a ďalšie. Odvetvie turizmu teda takisto ako aj iné odvetvia podlieha ekonomickým šokom, a obzvlášť zraniteľné je najmä voči geopolitickým rizikám a rizikám bezpečnosti. Pozrime sa bližšie na geografické rozdelenie turistického ruchu a na vývoj turizmu v jednotlivých krajinách.

V počte cudzokrajných návštevníkov vedie Európa, v ktorej sa sústreďuje až 50% celkového svetového turizmu. Európu nasleduje Ázia a Pacifik (25%), Amerika (16%), Afrika (5%) a Blízky Východ (4%). Pokiaľ by sme sa chceli pozrieť na krajiny s najväčšími výdavkami na medzinárodný turizmus, tak by sme v súčasnosti na prvom mieste natrafili na Čínu. Čínsky turisti cestujúci do zahraničia v roku 2016 podľa odhadov UNWTO minuli až 261 mld. dolárov. S rýchlo rastúcou životnou úrovňou obyvateľov Číny rastie aj popularita cestovného ruchu mimo krajiny, keď si stále viac Číňanov mohlo dovoliť vycestovať do zahraničia. Už od roku 2012 tak Čína dominuje rebríček krajín s najväčšími výdavkami na turizmus. Do zahraničia v roku 2016 vycestovalo až 135 miliónov Číňanov, čo medziročne predstavuje nárast o 6%. Výdavky Číňanov na turizmus medziročne pritom vzrástli až o 12%. Najpopulárnejšou destináciou čínskych turistov je Thajsko, kde zodpovedajú za väčšinovú časť turistického ruchu. Ďalej sú najpopulárnejšie destinácie najmä Južná Kórea, Japonsko alebo USA. Na druhom mieste s výdavkami na turizmus 124 mld. USD za rok 2016 sa nachádza USA. Vzhľadom na veľkosť a bohatstvo obyvateľstva USA sa vôbec nejedná o vysoké číslo. Dôvodom je skutočnosť, že väčšina turistov USA ostáva v rámci hraníc Spojených štátov a do zahraničia cestuje podstatne menšia časť. Po USA nasledujú Nemecko, Veľká Británia a Francúzsko, ktoré sa takisto radia medzi veľké krajiny s vysokým bohatstvom obyvateľstva.

Čo sa naopak príjmov z turizmu týka, tu jednoznačne dominujú Spojené štáty s príjmami 206 mld. USD. V počte prichádzajúcich medzinárodných turistov sa podľa Svetovej banky v roku 2015 umiestnili na treťom mieste hneď po Číne (ak rátame aj Hong Kong a Macao) a Francúzsku. Do Číny prišlo v tomto roku 98 mil. turistov, do Francúzska 84 mil. a do USA takmer 78 mil. Aj napriek tomu boli tržby z turizmu v USA dvojnásobne vyššie ako v Číne a Francúzsku dokopy. Medzinárodný turisti tým pádom v USA míňajú omnoho viac ako v týchto dvoch krajinách. Dôvodom je hlavne to, že do USA turisti chodia v priemere na podstatne dlhšie pobyty. Na druhom mieste sa s tržbami 60 mld. USD nachádza Španielsko, kde v roku 2015 prišlo 68 mil. turistov. Po Španielsku nasledovalo Thajsko (50 mld. USD), ktoré na tretie miesto priviedli najmä turisti z Číny. Ďalej v rebríčku nasledovali Čína (44 mld. USD) a Francúzsko (42 mld. USD).

Ako sme už spomínali, medziročné prírastky turizmu sa držia dlhodobo na úrovni okolo 4,2%. Toto číslo však predstavuje celosvetový nárast turizmu, zatiaľ čo medziročné prírastky jednotlivých regiónov sa v čase menia. Ako príklad si môžeme zobrať Európu. Európa ako celok je najväčšou turistickou destináciou, no jedinou časťou Európy, kde

Obrázok 1: Geografické rozloženie celosvetového turizmu za rok 2016

sa za posledné 3 roky podarilo zachovať dlhodobé tempo rastu počtu turistov bola Škandinávia. Centrálna a východná Európa bola značne ovplyvnená geopolitickým napätím medzi Ruskom a Ukrajinou. Počet zahraničných turistov prichádzajúcich na Ukrajinu sa v roku 2014 náhle prepadol o polovicu z 24 mil. na 12 mil. čím spôsobil prepad sektora v celom regióne. Turizmus v Rusku takto neutrpel a došlo iba ku miernemu poklesu tempa rastu návštevnosti zahraničnými turistami.

Ďalším príkladom geopolitického napätia v Európe je aj južná Európa. Tá v rokoch 2014 a 2015 zaznamenávala nadpriemerné ročné prírastky turistov, no v roku 2016 sa tempo rastu spomalilo len na 1%. Tu zas najviac zavážila politická situácia v Turecku, kde sa v roku 2016 počet zahraničných turistov prepadol. Príkladom prepadu turizmu pod vplyvom ekonomických problémov je Rusko. Počet turistov cestujúcich z Ruska sa v roku 2015 medziročne prepadol o 20% a v roku 2016 o ďalších 8% na 31,6 milióna čiže spolu zhruba o 11 miliónov od roku 2014. Tu zavážil najmä prepad hodnoty rubľa, čo znamenalo predraženie zahraničnej dovolenky pre obyvateľov Ruska.

Spomalenie turizmu až medziročná stagnácia v roku 2016 sa prejavila v západnej Európe, kde začali vznikať obavy z bezpečnosti v dôsledku zvýšenej aktivity terorizmu. Na Európu to nemalo ani zďaleka taký vplyv ako na USA v roku 2001, no aj napriek tomu sú určité následky pozorovateľné. Najviac zasiahnuté bolo prirodzene Francúzsko, kde prepad počtu zahraničných návštevníkov predstavoval zhruba 2-3%. Odniesol si to hlavne Paríž, kde v roku 2016 prišlo až o 1,5 milióna turistov menej ako v roku 2015. Najväčší pokles tu bol zaznamenaný zo strany čínskych turistov (268 tisíc - prepad o 21%) a japonských turistov (225 tisíc - prepad až o 41%). Strach z terorizmu dáva zabrať aj krajinám severnej Afriky a Blízkeho východu. Egypt to zasiahlo najviac a cestovný ruch v tejto krajine je takpovediac zdevastovaný. Najlepším rokom pre Egypt bol rok 2010, kedy krajinu navštívilo viac než 14 mil. zahraničných turistov. Od tohto roku sa tu turizmus stále viac prepadá, pričom zatiaľ najväčší prepad bol zaznamenaný v roku 2016, keď počet turistov klesol z 9,7 mil. na 5,3 mil. – prepad o takmer polovicu.

Vidíme teda, že turizmus je odvetvím veľmi zraniteľným nie len ekonomickými cyklami ale aj geopolitickým napätím a strachom ohľadom bezpečnosti. Práve bezpečnosť je pre turistov prvoradá a pocit nebezpečia mnohých odrádza od cestovania. Mnohé krajiny to zažili na vlastnej koži. Naopak iné krajiny so stabilným prostredím a žiadnymi nepredvídanými hrozba-

Tabuľka 1: TOP 20 zahraničnými turistami navštevovaných krajín v roku 2015 podľa Svetovej banky (počty v tisícoch)

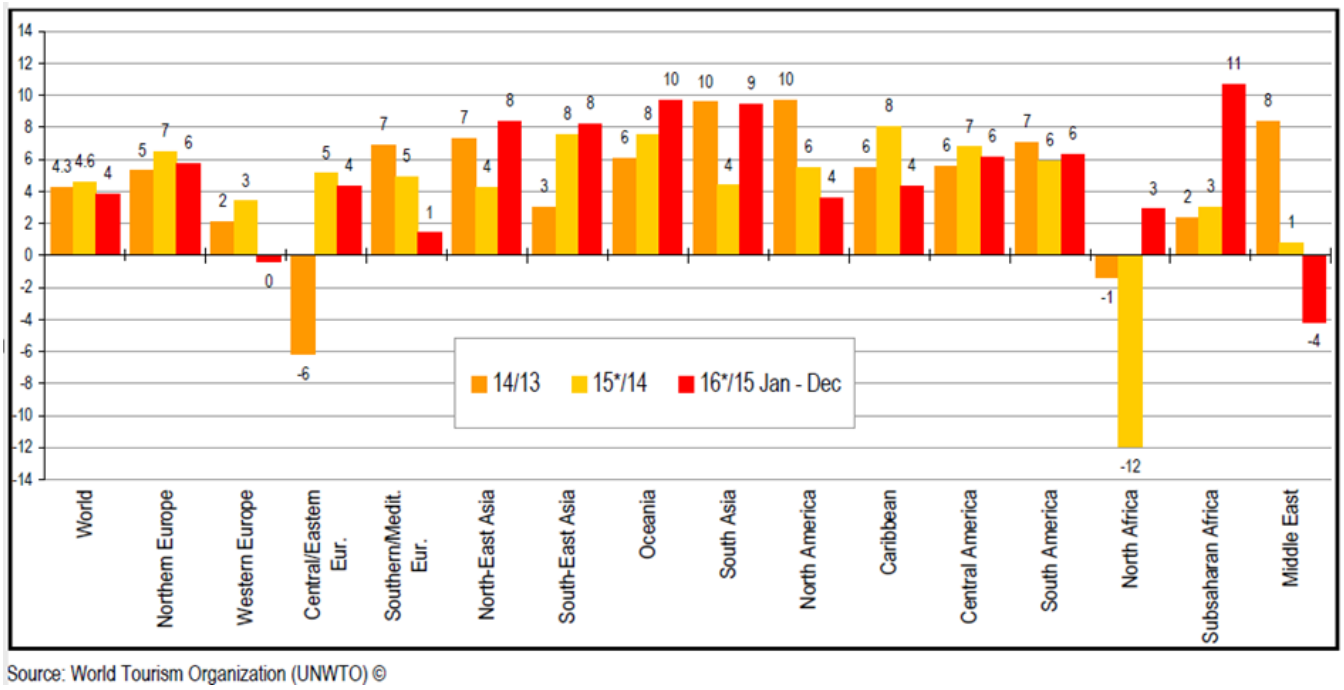
Poradie	Krajina	Počet turistov	Poradie	Krajina	Počet turistov
1	Čína	97 880	11	Thajsko	29 923
2	Francúzsko	84 452	12	Rakúsko	26 719
3	USA	77 510	13	Malajzia	25 721
4	Španielsko	68 215	14	Grécko	23 599
5	Taliansko	50 732	15	Japonsko	19 737
6	Turecko	39 478	16	Saudská Arábia	17 994
7	Nemecko	34 970	17	Kanada	17 971
8	Veľká Británia	34 436	18	Poľsko	16 722
9	Rusko	33 729	19	Holandsko	15 007
10	Mexiko	32 093	20	India	13 284

mi posledné roky z turizmu profitujú. Turizmus narastá rýchlim tempom vo všetkých regiónoch Ázie, v Južnej Afrike, a takisto aj v Amerike. Napríklad pre slovenský turizmus (a takisto aj mnohé iné krajiny Európy) posledné roky hospodárskej expanzie znamenali vysoké prírastky v počte turistov. V roku 2016 Slovensko navštívilo rekordných 2 milióna zahraničných turistov – medziročný nárast až o 18%. Keď k tomu pridáme ďalšie 3 milióny domácich turistov (ktorých počet vzrástol medziročne o 15%) dostávame celkové číslo 5 mil. turistov na Slovenku – doterajší rekord a o 700 tisíc viac ako v roku 2015. Ekonomika Slovenska a aj množstva ďalších iných krajín po celom svete sa rozbieha a ľudia bohatnú. Vyššie príjmy umožňujú viac ľudom cestovať a ľudia cestovať chcú a aj budú. Vzhľadom na geopolitické napätie a teroristické útoky však mnoho ľudí prehodnocuje svoje plány navštíviť populárne turistické destinácie a začína sa orientovať na iné trhy. Tieto iné trhy a medzi nimi aj Slovensko preto v nastávajúcich rokoch budú s veľkou pravdepodobnosťou zažívať rozkvet cestovného ruchu, čo poskytne nové možnosti na podnikanie, pracovné miesta a iné benefity. (rb)

Tabuľka 2: Krajiny s najväčšími výdavkami na turizmus a najväčšími príjmami z turizmu v roku 2016 (v mld. USD)

	Výdavky na turizmus		*Príjmy z turizmu*
Čína	*261*	***USA***	*206*
USA	*124*	***Španielsko***	*60*
Nemecko	*81*	***Thajsko***	*50*
Veľká Británia	*64*	***Čína***	*44*
Francúzsko	*40*	***Francúzsko***	*42*

Graf 2: Medziročná zmena v počte medzinárodných turistov podľa regiónov

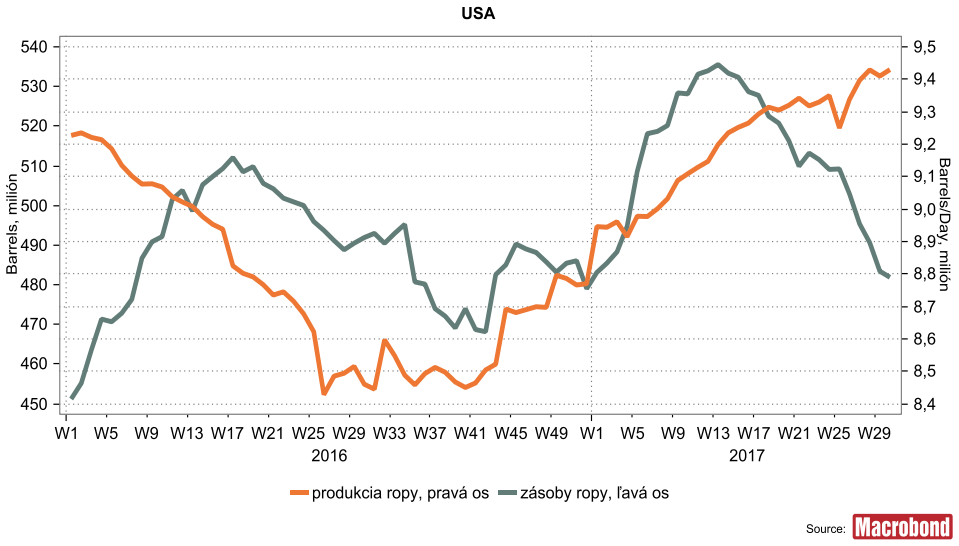
Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©

Plán obmedzenia nikotínu v tabakových výrobkoch

Americký Úrad pre správu potravín a liečiv (FDA) plánuje vydať nariadenie o obmedzení nikotínu v tabakových výrobkoch. Dôvodom je vysoký počet fajčiarov a ľudí, ktorí sa liečia alebo zomrú v dôsledku chorôb spojených s fajčením. Viac ako 16 miliónov Američanov trpí takouto chorobou, pričom celkové náklady z fajčenia (na liečenie a v dôsledku straty produktivity) predstavujú viac ako 300 miliárd dolárov. Fajčenie v USA spôsobilo úmrtie viac ako 480 tisíc ľudí ročne, to znamená približne 1300 úmrtí denne. V roku 2015 fajčilo približne 15,1% dospelých Američanov, to je 36,5 miliónov ľudí. Napriek rozhodnutiu FDA, trend ukazuje, že každým rokom počet fajčiarov ubúda, v roku 2015 na 1 osobu pripadalo 1078 cigariet, v roku 2010 to bolo 1278, v roku 2005 pripadalo na obyvateľa 1717 cigariet. Pod nátlakom tohto rozhodnutia budú tabakové spoločnosti nútené inovovať. Výrobcom sa zvýšia náklady kvôli investovaniu do vývoja nových produktov, ktoré škodia menej. Pre výrobcov e-cigariet či revolučnej zdravej cigarety IQOS, ktorú vyrába Philip Morris to bude znamenať konkurenčnú výhodu. Opatrenie by sa malo týkať aj e-cigariet, no tie obsahujú značne nižší obsah nikotínu a nie sú až tak škodlivé pre zdravie ako klasické cigarety. V jednej klasickej cigarete je obsiahnutých 8 – 10 miligramov nikotínu, pričom pri e-cigarete sa dá obsah nikotínu navoliť, čo ocenia hlavne fajčiari, ktorí chcú skoncovať s fajčením. Obsah nikotínu je 0 až 36 mg na balenie. E-cigareta, oproti klasickej cigarete, ktorá horí a práve horením tabaku uvoľňuje všetky škodliviny, sa len zohrieva a odparuje sa, takže vo výslednom dyme tieto látky nevznikajú. Poďme sa pozrieť, čo by to znamenalo pre konečné náklady spotrebiteľa. Priemerná cena balíčka klasických cigariet bola v roku 2015 v USA 7,26 dolárov. Pri cene treba zohľadniť, že v rôznych štátoch sú veľké rozdiely, od 4 do 14 dolárov. Ak by sa spotrebiteľ rozhodol kúpiť si jednorazovú e-cigaretu, znamenalo by to preňho náklad v priemernej výške od 6 do 12 dolárov. Takáto e-cigareta predstavuje spotrebu 2 až 3 balíkov cigariet. Pri e-cigarete s náplňou sa cena pohybuje v rozmedzí 20 až v stovkách dolárov za kus. Pri elektronických cigaretách musí spotrebiteľ počítať aj s príslušenstvom. 10 ml náplne stojí okolo 7 dolárov a vyrovná sa 5 krabičkám cigariet, 30 ml náplne stojí okolo 20 dolárov s a vyrovná sa 15 krabičkám. Z dlhodobého hľadiska sa teda oplatí užívateľom cigariet kúpiť si zdravotne lepšiu voľbu – drahšiu elektronickú cigaretu a dopĺňať lacnejšiu náplň. V roku 2015 mali elektronické cigarety v USA 7,4 % podiel na trhu zo všetkých tabakových produktov, pričom predali sa v hodnote 2,35 miliárd dolárov. Aj vďaka FDA by sa mohol tento počet zvýšiť. Príjem do rozpočtu USA z daní z tabaku bol v roku 2015 14,45 miliárd dolárov. Celkové príjmy štátneho rozpočtu USA v roku 2015 boli 3,25 biliónov dolárov. (sj)

Cena ropy v novom mesiaci poklesla

Cene ropy Brent sa na konci júla podarilo prekonať hranicu 52 USD/barel, čím dosiahla dvojmesačné maximum. Ropa WTI prekonala hranicu 50 USD/barel. Za týmito vyššími cenami ropy stojí vývoj na ropnom trhu v USA. Produkcia ropy v USA poklesla z 9,43 mil. barelov denne (čo bola najvyššia produkcia od polovice roka 2015) na 9,41 mil. barelov denne. Okrem produkcie poklesli aj zásoby ropy na 483,4 mil. barelov. Oproti marcu, kedy zásoby dosahovali až 535,5 mil. barelov to predstavuje takmer 10%-ný pokles. Rast cien čiastočne podporila aj správa o možnosti uvalenia ropných sankcií od USA voči Venezuele kvôli voľbám do ústavodarného zhromaždenia. Takéto vyššie ceny ropy sa dlho neudržali a už začiatkom augusta poklesli na 51,4 USD/barel (Brent) a 49,19 USD/barel (WTI). Prispeli k tomu informácie o zvyšovaní ťažby členov OPEC-u a taktiež odhad Amerického ropného inštitútu o raste zásob ropy v USA. Pri opätovnom zvýšení zásob ropy v USA v kombinácii s rastom produkcie členov OPEC-u je možné, že cena ropy klesne ešte výraznejšie. (mm)

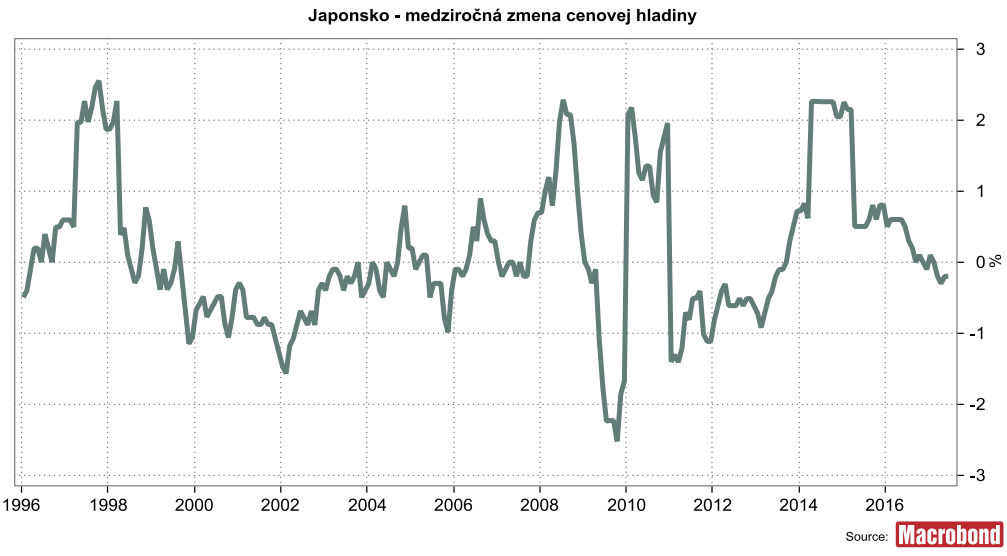

Boeing plánuje Indii predať nové lietadlá

Výrobca lietadiel Boeing očakáva v najbližších 20 rokoch predaj 2100 lietadiel v hodnote 290 miliárd dolárov indickým leteckým spoločnostiam. Počet prepravených pasažierov posledné roky rastie. Všetky Indické spoločnosti prepravili v minulom roku 85 miliónov pasažierov, čo predstavuje oproti roku 2015 21,6% nárast. Počet pasažierov prepravených domácimi aerolíniami od januára do júna tohto roku bol 56 miliónov. Minulý rok za obdobie január – jún bolo prepravených 47 miliónov osôb, to teda činí 18% nárast. Letecký sektor v roku 2016 zamestnával 8 miliónov ľudí z celkového počtu 29 miliónov oficiálne zamestnaných ľudí (celkovo vrátane neformálneho sektora je zamestnaných takmer pol miliardy) a prispieval k indickému HDP vo výške 72 miliárd dolárov (celkové HDP Indie je 2,26 biliónov dolárov v bežných cenách). Indovia volia prepravu prostredníctvom lietadiel aj vďaka nízkym cenám leteniek. Viac ako polovicu indických prepravcov tvoria nízko nákladové spoločnosti. V roku 2014 sa krajina umiestnila na prvom mieste v rebríčku najlacnejšej leteckej dopravy na svete. Priemerná cena leteckej dopravy na 100 km stála 10,36 dolárov. Priemerná nominálna mzda v Indii je pritom 4,2 dolára na deň. Nedostatočná kvalita ciest je ďalším dôvodom pre voľbu letu. Cesty v Indii sú nekvalitné, preťažené a nedostatočne financované. To vedie k zhoršovaniu ciest a zvyšovaniu nákladov pre cestujúcich. India je krajina s veľkou rozlohou a pre cestujúcich je pohodlnejšie a časovo menej náročné cestovať na väčšie diaľky lietadlom ako napríklad železnicou alebo loďou, ktoré okrem iného bojujú s kapacitnými problémami. Za zvyšujúcim sa dopytom po lietadlách je aj zvyšujúci sa turizmus. Počet turistov medziročne vzrástol v roku 2015 o 4,5%, na 8,03 miliónov ľudí, z toho 84,5% pricestovali do Indie lietadlom. India patrí k najrýchlejšie sa rozvíjajúcim leteckým trhom na svete. (sj)

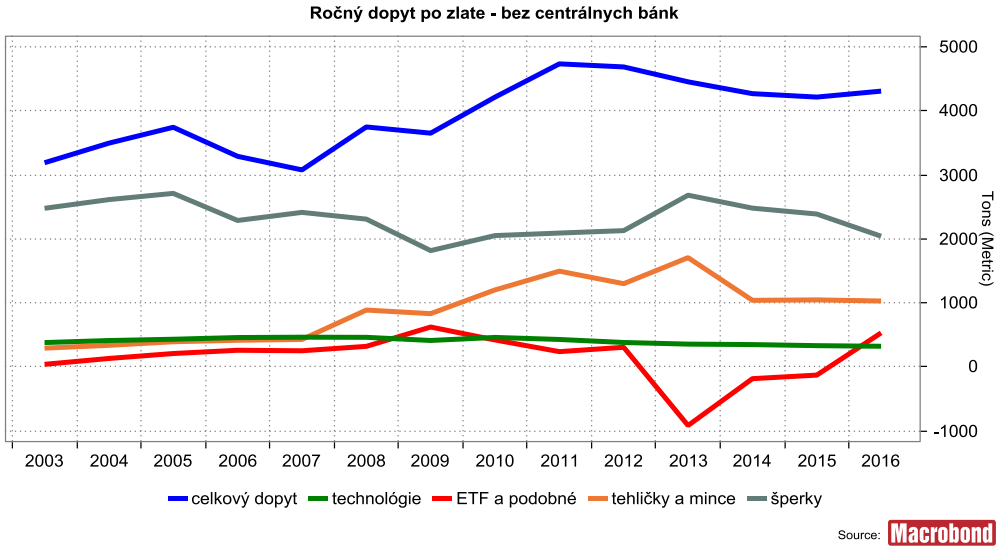
Japonsko prosperuje aj s deflá ciou

Centrálnej banka Japonska pokračuje v uvoľnenej menovej politike a aj naďalej plánuje udržiavať nízke úrokové sadzby (momentálne na úrovni -0,1%) a cieľ pre výnosy 10 ročných vládnych dlhopisov približne na nule. Posunula tak dosiahnutie dvojpercentného inflačného cieľa až na rok 2020. K prudkému poklesu inflácie došlo pritom už v roku 2015. Od začiatku tretieho kvartálu 2016 sa inflácia pohybovala v okolí nuly a rok 2017 sa nesie v duchu deflácie. Podnetom k posunutiu inflačného cieľa aj napriek nepriaznivým inflačným číslam bolo HDP, ktoré aj naďalej stúpa. Darí sa aj zahraničnému obchodu a domácemu trhu práce, keď miera nezamestnanosti sa dlhodobo držala na úrovni 3%. V mesiaci jún 2017 dokonca dosiahla hladinu 2,8%, čím sa ešte viac posunula pod mieru prirodzenej nezamestnanosti v Japonsku, ktorá sa momentálne pohybuje vo výške 3,5%. Tento stav medzi prirodzenou a skutočnou nezamestnanosťou by mal prirodzene vyústiť do inflačných tlakov, ktoré by mali pôsobiť na zvyšovanie miezd a cien. Napriek tomu, že obchodníci v súčasnosti pristupujú k zvyšovaniu cien len opatrne a že stav japonskej inflácie teda nie je ideálny, fungovanie japonskej ekonomiky sa zdá byť od inflačných čísel skôr nezávislé. Je teda pochopiteľné, že tento trend chce centrálna banka Japonska využiť vo svoj prospech v čo najväčšej miere a bez väčších ťažkostí sa aspoň dočasne spoľahne na sily samotného trhu, ktoré by mali samy pohnúť infláciou nahor a ktoré zatiaľ hrajú v jej prospech. Problémom môže byť skôr nepomer príjmov medzi sociálnymi vrstvami v jednotlivých oblastiach krajiny. Čiastočným riešením tejto situácie môže byť práve uvoľnená menová politika, ktorá poskytujú občanom možnosť pre ďalšie investície a vytváranie kvalitnejších pracovných miest. (zt)

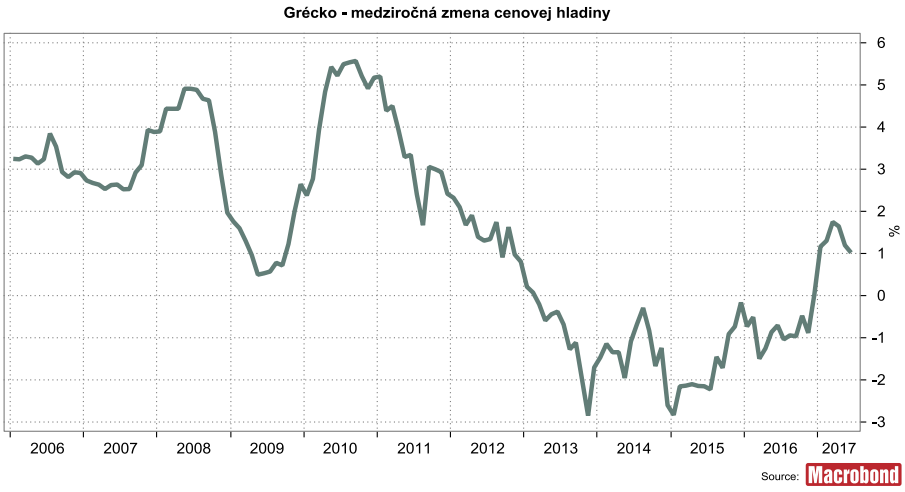
Pokles dopytu po zlate v prvom polroku 2017

Dopyt po zlate v druhom kvartáli 2017 medziročne klesol o 10%, pričom predaj v druhom kvartáli celkovo činil 953,4 ton. Čo sa týka celkového prvého polroka, dopyt sa znížil o 14%, celkový predaj teda dosiahol 2003,8 t. Spomalenie rastu dopytu v prvom polroku mal na svedomí najmä dramatický pokles dopytu po ETF, ktorý v prvom polroku 2016 dosahoval rekordné tempo. V porovnaní prvého polroka 2016 a 2017 tak v prípade dopytu po ETF došlo k poklesu až o 411,5 ton. O ďalšie zníženie sa postarali nižšie investície do zlata zo strany centrálnych bánk (-3%). Naopak, dopyt oproti prvému polroku 2016 potiahli investície do tehličiek a mincí (531,7 t), ako aj šperky (967,4 t). Jemný nárast nastal taktiež vo využití zlata v technológiách (dosiahol 160 t). Dopyt po zlate momentálne neprekvapuje, investori vďaka celkom pozitívnemu nastaveniu ekonomiky v súčasnosti investujú skôr do akcií firiem. Možno však predpokladať, že zmeny vo výške dopytu po zlate nastanú v čase otrasov, resp. spomalení ekonomiky, nakoľko možno predpokladať, že ďalší ekonomický vývoj nebude dlhodobo schopný udržať momentálne tempo rastu ekonomiky. Investori tak presunú svoje zdroje do ekonomicky istejšej komodity, akou je zlato. (zt)

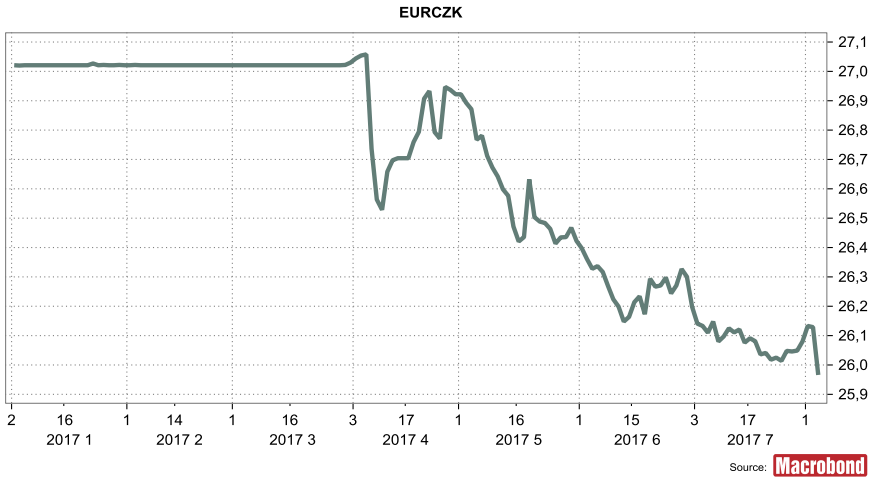
Svitá na lepšie časy pre Grécko?

Grécka ekonomika sa začína zviechať z ekonomickej krízy, dôkazom čoho je aj upísanie päťročných dlhopisov za 3 miliardy eur s výnosom 4,625%. K tomuto kroku Grécko pristúpilo po trojročnej odmlke. Patrične zareagovali aj menové trhy, euro oproti doláru stúplo na hranicu 1,17 USD. Napriek tomu, že vydanie dlhopisov pre Grécko neznamená koniec krízy, vydanie dlhopisov zlepšuje celkovú atmosféru a pôsobí pozitívne na ďalšie vyhliadky Grécka. Krajina musela prejsť viacerými reformami pre znižovanie rozpočtového deficitu, ktoré boli podmienkou pre získanie finančnej podpory. Medzi inými išlo aj o zvýšenie veku odchodu do dôchodku zo 62 na 67 rokov, ako aj okresanie výšky dôchodku. Súčasná výška priemerného mesačného dôchodku sa v Grécku pohybuje na úrovni 900 €. V súčasnosti Európsky stabilizačný mechanizmus schválil Grécku uvoľnenie tretej finančnej záchrany a to v hodnote 8,5 miliardy eur z balíka tretej finančnej pomoci. Ďalšími reštriktívnymi opatreniami by malo byť zvyšovanie daňového zaťaženia, ďalšie znižovanie dôchodkov, ako aj zníženie hranice pre nezdanenú mzdu. Situácia v Grécku sa teda zlepšuje, nezamestnanosť klesla na 21,7% (naposledy bola takáto ,,nízka“ nezamestnanosť v Grécku v roku 2012) a počas roka 2017 sa inflácia drží nad hranicou 1% (od roku 2013 bolo Grécko neustále v stave deflácie). Výzvami Grécka sú vysoká nezamestnanosť mladých, ako aj príliš vysoké dôchodky a s tým spojené štrajky občanov voči reformám. Momentálne však možno predpokladať, že podstúpenie vyššie spomenutých reforiem prispeje k ďalšiemu kroku Grécka smerom vpred od krízy. (zt)

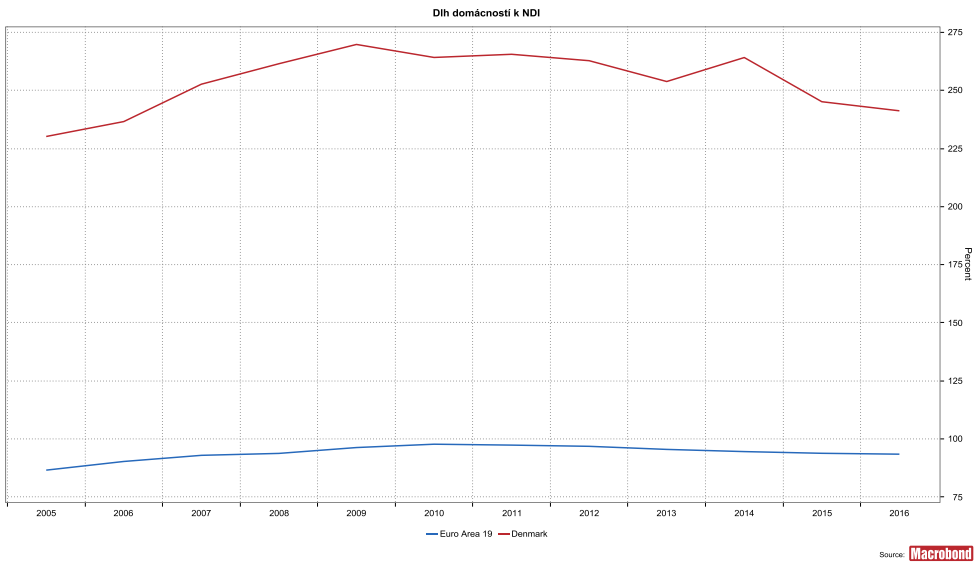
Česká centrálna banka zvýšila sadzby

Česká národná banka pristúpila k zvyšovaniu úrokov a to z 0,05% na 0,25%. Zároveň zvýšila lombardnú sadzbu z 0,25% na 0,50%. Jedná sa o percentuálnu sadzbu, za ktorú si môžu peniaze požičať komerčné banky v centrálnej banke oproti zástave cenných papierov. Diskontná sadzba bola ČNB ponechaná na úrovni 0,05%. Stanovené hodnoty prichádzajú do platnosti od 4.8.2017. K zvýšeniu úrokových sadzieb došlo prvýkrát od roku 2012, odvtedy sa držala sadzba na úrovni 0,05%. ČNB pristúpila k zvýšeniu z viacerých dôvodov. Ich spojovateľom je však prosperujúca česká ekonomika, pričom ďalšie udržiavanie nízkej hladiny úrokových sadzieb by mohlo viesť k zbytočným nerovnováham. V spojitosti s ekonomickými ukazovateľmi v ČR sa taktiež skloňuje spojenie prehriatie trhu. Nezamestnanosť v ČR momentálne dosahuje hodnotu 4%, čo je najnižšia hranica od roku 2008. Miera inflácie sa v júni 2017 pohybovala vo výške 2,3%, pričom jej priblíženie k hodnote 2,0% (ku ktorému zvýšenie úrokových sadzieb pravdepodobne vyústi) by malo byť pre českú ekonomiku pozitívom. Na zmeny okamžite zareagovala aj česká koruna, ktorej hodnota oproti euru stúpla z 26,128 CZK (2.8.2017) na 25,965 CZK (3.8.2017). Zvýšenie hodnoty CZK nie je pozitívom pre českých exportérov, keďže sa ich tovar voči ostatným krajinám predraží. Jemne pochvaľovať si však môžu český importéri ako Slovensko, ktorý budú schopní na českom trhu vystupovať s nižšími cenami. Krok ČNB má teda smerovať k udržaniu pozitívnych ekonomických ukazovateľov v ČR. (zt)

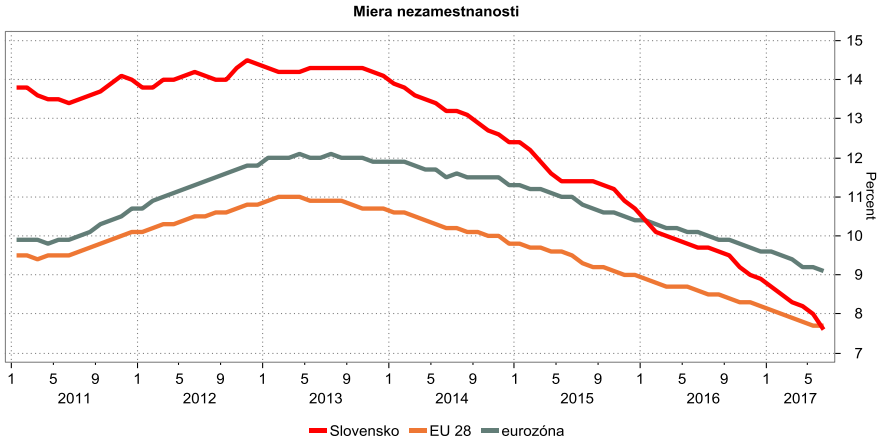
Zadlženie domácností

Dlh domácností je definovaný ako všetky záväzky, ktoré si vyžadujú uskutočnenie platby úroku alebo istiny domácnosťou veriteľovi k dátumu v budúcnosti. V dôsledku toho sú všetky dlhové nástroje pasívami, ale niektoré záväzky ako sú akcie, majetkové účasti a finančné deriváty, sa nepovažujú za dlhy. V prípade domácností tvoria záväzky prevažne pôžičky, najmä hypotekárne úvery na nákup nehnuteľností. Tento ukazovateľ sa meria ako percento z NDI (národný disponibilný dôchodok). NDI môže byť čistý a hrubý. Národný dôchodok sa kvantifikuje očistením HDP o amortizáciu a nepriame dane. Osobný dôchodok sa vyjadruje ako súčet národného dôchodku s transferovými platbami a odčítaním platieb do fondu soc. zabezpečenia, nerozdelených ziskov podnikov a daní zo ziskov podnikov. V rámci krajín EÚ je Dánsko krajinou s najvyšším percentom pomeru dlhu k príjmom domácností. Dlh domácností tu v roku 2016 dosiahol hodnotu 241,22% hrubého príjmu, pričom sa znížil oproti roku 2015 o 2,23%. Priemer krajín Eurozóny za rok 2016 bol 93,47%. Dánsko má relatívne nízky verejný dlh (37,8 % HDP v roku 2016) v porovnaní s väčšinou ostatných krajín. Táto krajina si preto môže dovoliť rozsiahlu sociálnu záchrannú sieť a vysokú úroveň verejnej služby. Oba faktory znižujú riziko, že domácnosti nebudú schopné splácať svoje pôžičky. (mr)

Nezamestnanosť v EU opäť poklesla

Nezamestnanosť v Európe v júni sa opäť podarilo mierne znížiť (resp. udržať), pričom v eurozóne klesla medzimesačne o 0,1% na hodnotu 9,1%, zatiaľ čo v EU28 ostala na rovnakej úrovni ako v máji a to 7,7% (po sezónnom očistení). Medziročné zníženie bolo v oboch oblastiach podobné, v eurozóne o 1,0 p.b. a v EU28 o 0,9 p.b. Keď sa pozrieme na jednotlivé štáty, najnižšiu mieru nezamestnanosti dosiahlo Česko (2,9%) a Nemecko (3,8%), na druhej strane v najvyššej nezamestnanosti dominujú opäť štáty ako Grécko (21,7% - dostupný údaj za apríl) a Španielsko (17,1%). Dobrou správou je, že všetkým štátom sa medziročne darí nezamestnanosť znižovať, v júni najvýraznejšie v Španielsku o 2,8 p.b. a v Chorvátsku o 2,7 p.b. Júnové štatistiky sú pozitívne aj pre Slovensko, ktorému sa prvýkrát podarilo prekonať hranicu – priemer EU28 s nezamestnanosťou 7,6%. Spomedzi 28 štátov sme tak dosiahli 10. najhoršiu nezamestnanosť. Keďže Slovensko nebolo zasiahnuté krízou tak ako napríklad Španielsko alebo Grécko, vo výške nezamestnanosti by sme mali dosahovať nižšie čísla a ešte stále je tu priestor na jej zlepšovanie. (mm)

Vývoj bankových úverov na bývanie v SR

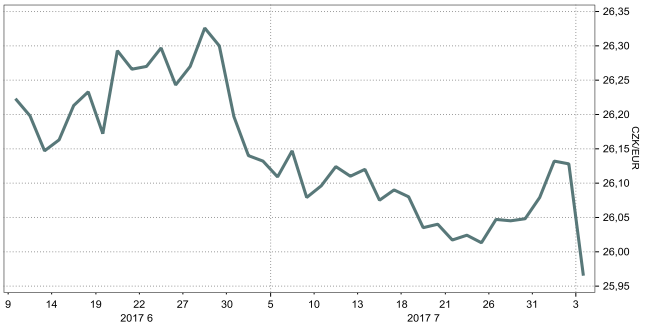
V júni 2017 bola výška doteraz poskytnutých bankových úverov na bývanie obyvateľstvu 23,3 miliárd eur, z toho úvery na nehnuteľnosti dosiahli výšku 15,2 miliárd eur, ďalej hypotekárne úvery 5,8 miliárd eur a úvery stavebného sporenia sa celkovo poskytli vo výške 2,2 miliárd eur. Na vplyv poskytovania úverov na bývanie má dosah aj NBS, ktorá od marca tohto roku zaviedla určité zmeny, ktoré sa týkajú podmienok dostupnosti úverov. Vo februári, pred zmenou, sa poskytli úvery na bývanie vo výške 302 miliónov eur, v marci sa poskytnuté úvery znížili na 219 miliónov eur. V júni sa to trochu opäť zvýšilo na 267 miliónov eur. NBS zaviedla limity pre komerčné banky pri poskytovaní tzv. 80 – 100% hypoték. Hypotéku s financovaním nad 80% hodnoty nehnuteľnosti získajú maximálne 4 z 10 klientov banky. Ak chcú banky poskytnúť hypotéku vo výške 90% hodnoty nehnuteľnosti, majú na to limit 10% z celkového počtu poskytnutých úverov. Aktuálne sa toto číslo pohybuje medzi 15 a 20%. Pre klienta to v praxi znamená, že ak mu banka poskytne 80% úver na nehnuteľnosť v hodnote 50 000 eur, dostane úver na 40 000 eur a zvyšných 10 000 eur si musí klient doplatiť z úspor, prípadne to dofinancovať spotrebným úverom. Priemerná úroková miera z poskytnutých úverov na nehnuteľnosti pre domácnosti so splatnosťou nad 5 rokov v júni bola 3,03%. Ak by bola doba splatnosti 15 rokov pri tejto úrokovej miere a výške hypotéky, mesačná splátka by bola 276,81 eur a hypotéka by sa na úrokoch preplatila o 9825,80 eur. Ak žiadateľovi o úver chýbajú úspory, jednou z možností ako dofinancovať zvyšných 10 000 eur je zobrať si spotrebný úver. Priemerná úroková miera z poskytnutých spotrebiteľských úverov so splatnosťou nad 5 rokov bola v júni 8,76%. Vtedy by sa úver pri dobe splácania 5 rokov a mesačnej splátky 206,42 eur preplatil o 2385,24 eur. Z hľadiska výšky úrokovej miery sa vždy viac oplatí hypotéka pretože pri spotrebnom úvere je spravidla preplatenie úveru vyššie ako pri hypotéke. Banky ďalej musia skúmať, či pri odrátaní splátok úveru a životného minima z čistého príjmu klienta ostane klientovi finančná rezerva aspoň vo výške 5%. Priemerná nominálna mzda na Slovensku bola v prvom kvartáli tohto roku 897 eur. Pri vyššie uvedených splátkach úverov, ktoré spolu činia 483,23 eur, a priemernej mesačnej čistej mzde 689 eur by žiadateľovi o úver ostalo 205,77 eur. Ak od toho odrátame životné minimum pre jednu plnoletú fyzickú osobu 199,48 eur, klientovi ostane 6,29 eur. Z toho vyplýva, že zvyšných 10 000 eur, na ktoré by si chcel zobrať spotrebný úver si musí dofinancovať ináč. Toto opatrenie teda bude viesť k zníženiu dopytu po úveroch. NBS sa týmto opatrením snaží predísť vzniku realitnej bubliny, keďže dostupné úvery spôsobujú mimoriadny vzostup cien nehnuteľností. V prvom štvrťroku 2017 ceny nehnuteľností v SR medziročne narástli o 7,6% na úroveň 1332 eur za 1 m2. Ak by prišla kríza, ľudia by stratili prácu a úroky by sa vyšplhali hore, banky pri prišli o obrovské sumy peňazí. Tomu sa snaží NBS týmto opatrením predísť. (sj)

AKTUÁLNY VÝVOJ NA TRHOCH

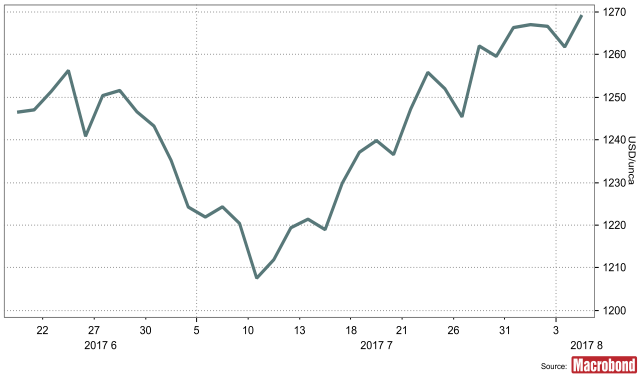
EUR/USD

EUR/CZK

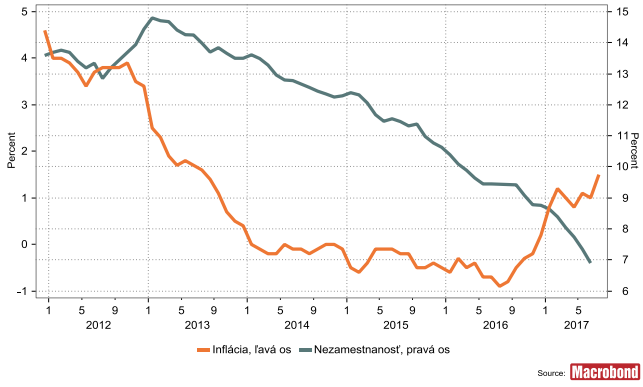
ZLATO

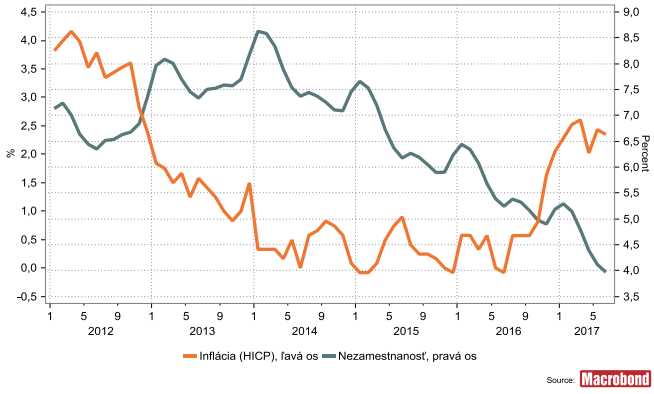
ROPA

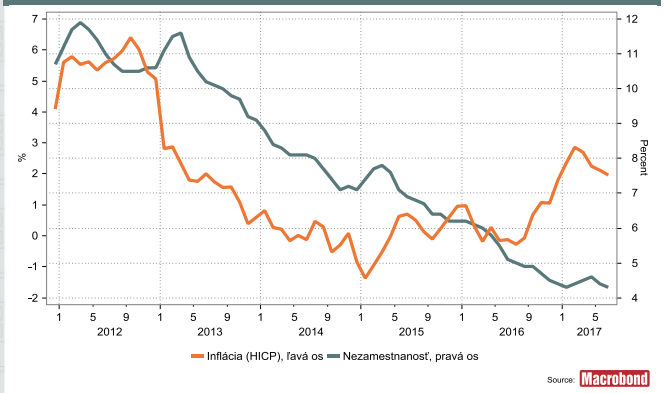
SLOVENSKO

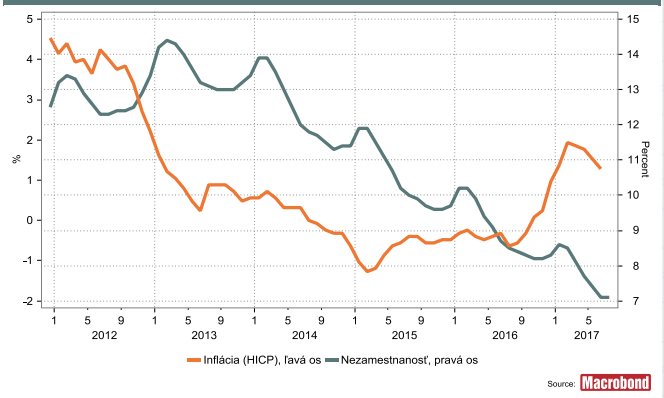
ČESKÁ REPUBLIKA

MAĎARSKO

POĽSKO

SPRÁVY Z FINANČNÝCH TRHOV

→ Automobilka Volkswagen plánuje vybudovanie nového logistického centra v blízkosti Bratislavy. Investícia by sa mala pohybovať vo výške 147 miliónov €, pričom výsledkom by malo byť približne 700 nových pracovných miest. Automobilka sa rozhodla pre stavbu logistického centra v blízkosti Bratislavy aj napriek tomu, že nezamestnanosť v okolí hlavného mesta dosahuje jedny z najnižších čísel na Slovensku. Ich cieľom je však čo najbližší prístup k výrobe a skrátenie logistických ciest, čím sa zároveň znížia aj logistické náklady.

→ Českú republiku približne od polovice júla 2017 spája s Čínou priama vlaková nákladná linka, ktorá spája mesto Praha s mestom I-wu provincie Če-ťiang. Nákladný vlak pozostáva zo 40 vozňov a prevláža produkty v hodnote približne 5 miliónov dolárov a v budúcnosti by mal premávať pravidelne. Ide o produkt operátora kombinovanej dopravy Metrans. Cesta by za aktuálnych podmienok mala trvať 16 dní. Vlaky smerom do Číny však putujú aj z iných európskych miest, ako Madrid, Hamburg či Londýn. Cieľom európsko-čínskej nákladnej vlakovej prepravy je predovšetkým skrátenie času prepravy produktov v porovnaní s lodnou dopravou približne o polovicu. Nezanedbateľné je zároveň posilnenie obchodných vzťahov.

→ Telekomunikačná spoločnosť DH Telecom na Slovensku končí. Vznikla v roku 2006 pod názvom 4Call, pričom išlo o jedného z prvých virtuálnych operátorov na Slovensku. Špecializovala sa na poskytovanie veľkoobchodných služieb. Zameriavala sa predovšetkým na firmy, ktoré mali záujem o predplatené alebo tarifné hlasové a dátové mobilné služby pre vlastných klientov. Firma pritom ešte pred dvomi rokmi dosahovala tržby vo výške takmer 48 miliónov. Súd už voči firme začína konkurzné konanie.

Tento dokument je publikovaný pre spoločnosti skupiny BENCONT , a môže byť reprodukovaný a ďalej šírený len s jej písomným súhlasom. Informácie v tomto dokumente boli získané z externých zdrojov, ktoré boli spoločnosťou považované za spoľahlivé.

Matúš Jančura
Hlavný analytik, Bencont INVESTMENTS
jancura@bencont.sk

Jozef Prozbík
Analytik, Bencont INVESTMENTS
prozbik@bencont.sk

Analytici:
Nebesník Martin, Bruchánik Rudolf
Medvecová Miroslava
Repa Matúš, Jánošíková Slávka
Tirpáková Zuzana

Vajnorská 100/A
831 04 Bratislava
www.bencont.sk

BENCONT INVESTMENTS BENCONT GROUP BENCONT DEVELOPMENT